

Fritidshemmen i Helsingborgs stads skolor

Fritidshemmets uppdrag formuleras i skollagen och läroplanen (främst kapitel 1 och 2) som är gemensam för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

De allmänna råden kompletterar i syfte att ge stöd och vägledning i arbetet med att planera en målstyrd fritidshemsverksamhet som utgår ifrån styrdokumentet och att bidra till en ökad måluppfyllelse för eleverna i fritidshemmet. De allmänna råden behandlar förutsättningarna för arbetet i fritidshemmet, rektorns pedagogiska ledarskap, lärande i fritidshemmet och samverkan med hemmet.

I skollagen (2010:800) står följande om syftet med utbildningen på fritidshemmet:

“Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå ifrån en helhetssyn på eleven och elevens behov. Fritidshemmet ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.”

Det är lärare i fritidshem och fritidspedagoger som ansvarar för undervisningen i fritidshemmet och säkerställer att arbetet följer läroplanen. Fritidshemmet ska i sin verksamhet ta till vara elevernas kunskaper, intressen och önskemål. Elevernas eget inflytande i fritidshemmet är centralt. Undervisningen i fritidshemmet ger eleverna möjligheter att använda och ta del av många olika uttrycksformer. Skapande och lek är väsentliga delar i lärandet.

Ur Lgr11 - kapitel 4

Genom undervisningen i fritidshemmet ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- pröva och utveckla idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling,
- skapa och upprätthålla goda relationer samt samarbeta utifrån ett demokratiskt och empatiskt förhållningssätt,
- kommunicera i tal och skrift i olika sammanhang och för skilda syften,
- skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer,
- använda matematiska begrepp och resonemang för att kommunicera och lösa problem,
- utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle, och
- röra sig allsidig

Centralt Innehåll i verksamheten är följande:

- Språk och kommunikation
- Skapande och estetiska uttrycksformer
- Natur och samhälle
- Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse

(För mer info - se kompletterande kapitel i Lgr11 för Fritidshem)

Fritidspedagogik - verksamhetens kärna

Att förena god omsorg och pedagogisk verksamhet är en av hörnstenarna i fritidshemmets pedagogik. Det pedagogiska arbetet utgår från barns intressen och

erfarenheter. Stor vikt läggs vid deltagande i sociala och meningsfulla sammanhang i syfte att främja barns allsidiga lärande och utveckling.

Betydelsefulla inslag i verksamheten är - lek, rörelse och skapande arbete. Genom detta ges möjlighet att bearbeta intryck, pröva olika identiteter, utveckla fantasi och kreativitet samt förmåga att samarbeta och kommunicera. När eleverna får pröva egna och andras idéer, lösa problem och omsätta idéer i handling utvecklas kreativitet, nyfikenhet och tilltro till sin förmåga.

Omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet genom att...

- fritidshemmet är ett komplement till skola
- samarbete sker med hem och skola

Stödjer elevernas sociala och allmänna utveckling, utvidga och fördjupa deras kunskaper och erfarenheter genom att...

- erbjuda en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer.
- ha utgångspunkt i ett situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat lärande, där det sociala samspelet med andra är en viktig del
- ta hänsyn till elevernas behov, erfarenheter och tänkande, samt anpassas till att elever har olika förutsättningar
- främja elevernas fantasi, inlevelse och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande uttrycksformer, samt utforskande och praktiska arbetssätt.
- träna på demokrati, inflytande och ansvar i praktiken. Elevdelaktighet och inflytande är en grundförutsättning.

En meningsfull fritid erbjuds genom att vi utgår från elevernas behov, intresse och erfarenheter. Vår uppgift är också att utmana eleverna genom att inspirera till nya upptäckter. Detta gör vi genom att...

- planera utifrån ålder och mognad
- lära känna sin närmiljö
- erbjuda en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer.

Möjlighet till vila och rekreation för hälsa och välbefinnande erbjuds genom att...

- utveckla stimulerande lärmiljöer både gällande variation av aktiviteter och den fysiska miljön
- utgå från barnens behov och intresse samt göra dem delaktiga

(från Fritidshemmet - en samtalsguide om uppdrag, kvalité och utveckling + Allmänna råd)

Syfte med stödmaterialet

En plan för fritidshemmets verksamhet ska vara ett levande dokument och utvärderas varje år och förändras efter behov. Detta ska göras gemensamt av personalen i fritidshemmen.

Ett av syftena med detta material är att den ska ge rektor och pedagogerna stöd i planering, genomförande och utvärdering av verksamheten för att garantera kvalitet och viss likvärdighet i kommunens fritidsverksamhet. Ett annat syfte med planen är att synliggöra undervisningens innehåll och fokus för att få en inblick i och förståelse för verksamheten.

Underlaget som skapas genom utvärdering och analys kommer även användas i skolans kvalitetsrapport.

Stödmaterialet utgår från följande fokusområden:

1. Varje fritidshems utveckling
2. Normer, värden och inflytande
3. Kunskap, lärande och utveckling
4. Övergång, samverkan och omvärlden

Utgångspunkten i respektive fokusområde är att identifiera:

Nuläge

- hur gör vi idag?
- hur får vi syn på det?
- hur följer vi upp det?

Mål/utvecklingsområden

- Vad behöver vi utveckla?
- Vilka åtgärder och insatser behöver vi göra?
 - Hur?
 - Vem ansvarar för vad?

Förslag på arbetsgång:

1. Välj ett av de fyra fokusområdena och läs den gemensamma inledande texten.
2. Diskutera
 - o vad menar vi med detta (tex "varje fritidshems utveckling")?
 - o nuläge:
 - hur gör vi idag? Ta ställning till kvalitetsindikatorerna!
 - hur får vi syn på det/hur vet vi det?
 - hur följer vi upp det?

Kriterier för måluppfyllelse	Kriterier stämmer:			
2.1 Lära om demokrati och mänskliga rättigheter Fritidshemmet förmedlar och förankrar respekten för de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna, som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet och solidaritet mellan människor.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem utvecklar eleverna förståelse och respekt för vad de gemensamma demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna innebär.				

Vi rekommenderar att logga in i BRUK om man vill få automatiska sammanställningar. Vid behov kan man ta stöd i ytterligare material från BRUK kopplat till aktuellt fokusområde - se angivelse.

3. Utifrån er profil och samtal kring nuläge - definiera utvecklingsområde och sätt mål
4. Gör på liknande sätt med övriga fokusområden.

Det finns en kompletterande mall för enhetens fritidshemsplan (se separat dokument). I den kan ni summera er analys, formulera mål och beskriva hur ni arbetar vidare. Antingen gör man en för hela skolans fritidshem, eller en/avdelning. Underlaget utgör stöd för SKA (Systematiskt kvalitetsarbete) inkl. kvalitetsrapporten.

2. Normer, värden och inflytande

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Undervisningen utgår från respekten för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta. Inom gruppen provas och utvecklas sociala normer och värden. Förmåga att visa hänsyn och respekt för andras egenvärde, ta avstånd från kränkande behandling och att följa gemensamma regler är sociala aspekter som knyter an till personalens specifika yrkeskunnande. Fritidshemmet kan också bryta med stereotypa föreställningar och normer som till exempel invanda könsmönster.

Undervisningen ska ta tillvara olikheter och mångfald och på så sätt ge eleverna möjlighet att fördjupa sin förståelse för olika sätt att tänka och vara.

Ett väl fungerande fritidshem erbjuder eleverna möjlighet att upptäcka både omvärlden och den egna förmågan. Eleverna ska ges inflytande över utbildningen efter deras ålder och mognad. Det ska stödja elever till självständighet och trygghet att ta ansvar för sina handlingar, vara en bra kompis, klara av att lösa konflikter med kamrater verbalt.

Vad menar vi med "Normer, värden och inflytande " (Ha dialog kring detta)

Nuläge - stöd frågor till när ni tar ställning till nedanstående kvalitetsindikatorer:

- hur gör vi idag?
- hur får vi syn på det?
- hur följer vi upp det?

Mål/utvecklingsområden

- Vad behöver vi utveckla?
- Vilka åtgärder och insatser behöver vi göra?
 - Hur?
 - Vem ansvarar för vad?

Kvalitetsindikatorer - Normer, värden och inflytande

- 2.1 Lära om demokrati och mänskliga rättigheter
- 2.2 Lära genom demokrati och mänskliga rättigheter
- 2.3 Lära för demokrati och mänskliga rättigheter
- 2.4 Främja lika rättigheter och möjligheter samt förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- 2.5 Upptäcka, utreda, anmäla och åtgärda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- 2.6 Elevernas delaktighet, inflytande och ansvar

Kriterier för måluppfyllelse	Kriterier stämmer:			
2.1 Lära om demokrati och mänskliga rättigheter Fritidshemmet förmedlar och förankrar respekten för de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna, som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet och solidaritet mellan människor.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem utvecklar eleverna förståelse och respekt för vad de gemensamma demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna innebär.				
2.2 Lära genom demokrati och mänskliga rättigheter I vårt fritidshem organiseras och utformas arbetet i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem gestaltas respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna.				
I vårt fritidshem bedrivs undervisningen medvetet i demokratiska former för att förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet.				
I vårt fritidshem påverkas och stimuleras eleverna aktivt och medvetet att omfatta vårt samhälles grundläggande demokratiska värderingar.				
2.3 Lära för demokrati och mänskliga rättigheter Utifrån kunskap om mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar kan eleverna i fritidshemmet samspela med andra människor.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem ser vi till att eleverna utvecklar sin förmåga att samspela i möten med andra människor utifrån kunskap om likheter och olikheter i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia.				
I vårt fritidshem ger vi eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att leva sig in i och förstå andra människor och utveckla en vilja att handla med deras bästa för ögonen.				
2.4 Främja lika rättigheter och möjligheter samt förebygga diskriminering, trakasserier och kränka Fritidshemmet bedriver ett målinriktat arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter samt förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
Personalen i vårt fritidshem utsätter inte någon elev för diskriminering, trakasserier, eller kränkande behandling.				
Vårt fritidshem främjar aktivt alla elevers lika rättigheter och				

Kriterier för måluppfyllelse	Kriterier stämmer:			
möjligheter oavsett kön, könsidentitet och uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.				
Vårt fritidshem uppmärksammar och vidtar nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.				
Vårt fritidshem har en plan mot diskriminering och kränkande behandling som återspeglar fritidshemmets arbete med att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.				
2.5 Upptäcka, utreda, anmäla och åtgärda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Fritidshemmet upptäcker, anmäler, utreder och åtgärdar trakasserier och kränkande behandling.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem finns fungerande rutiner för att motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.				
I vårt fritidshem påbörjas det åtgärdande arbetet direkt när det framkommit att en elev blir diskriminerad, trakasserad eller kränkt.				
I vårt fritidshem finns en plan mot diskriminering och kränkande behandling som återspeglar fritidshemmets arbete med att upptäcka, anmäla, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.				
2.6 Elevernas delaktighet, inflytande och ansvar Fritidshemmet ger eleverna ett verkligt inflytande och stimulerar dem fortlöpande att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem får varje elev successivt ett allt större inflytande över innehåll och aktiviteter i fritidshemmet.				
I vårt fritidshem ges alla elever möjlighet att utveckla sin förmåga att ta ett personligt ansvar och framföra och prova egna idéer.				
I vårt fritidshem får varje elev möjlighet att utveckla sin förmåga att ta ansvar för sina handlingar och för fritidshemmets miljö.				

För ytterligare stöd - se BRUK "Kriterier för genomförandet och förutsättningar" kopplat till 2.1-2.6